

दोन मते

विरोधी पक्षनेते, राहुल गांधी

विरुद्ध

मुख्यमंत्री, महाराष्ट्र, देवेंद्र फडणवीस

लोकसभा २०२४ च्या निवडणुकीच्या एक वर्षांनंतर पुन्हा एकदा चर्चेत आलेला एक मुद्दा म्हणजे नोव्हेंबर २०२४ च्या महाराष्ट्र विधानसभा निवडणुकीच्या प्रक्रियेदरम्यान आयोगाचा व्यवहार, मतदान आणि त्या संबंधी संपूर्ण माहिती च्या प्रकाशनामधील अ-पारदर्शकतेचा मुद्दा.

७ जून २०२५ रोजी राहुल गांधी यांचा लेख आणि भारतीय जनता पक्षाच्या (भाजप) अनेक प्रतिक्रिया. विशेष म्हणजे, भारतीय निवडणूक आयोग (ECI) या आरोपांचे खंडन करण्यात तुलनेने पिछाडीवरच राहिलेला दिसतो.

८ जून २०२५ <https://indianexpress.com/article/opinion/columns/rahul-gandhi-writes-match-fixing-maharashtra-10052638/>

९ जून २०२५ <https://indianexpress.com/article/opinion/columns/rahul-gandhi-maharashtra-election-commission-10053941/>

एनडीएने भारतीय निवडणूक आयोगाच्या नियुक्तीची प्रक्रिया -ECI- "अधिक पारदर्शक (!!!)" केल्याचा संशयास्पद दावा यासह उपस्थित झालेल्या अनेक मुद्द्यांवर चर्चा करता येईल. केंद्रातील सत्ताधारी युतीने नोव्हेंबर २०२३ च्या सर्वोच्च न्यायालयाच्या निर्णयाला रद्द करण्यासाठी घाईघाईने कायदा आणला, ज्या आधारे निवड प्रक्रियेतून भारताचे सरन्यायाधीश (CJI) यांना वगळण्यात आले होते, ही पार्श्वभूमी विसरता कामा नये.

परंतु आता मात्र ही नोंद सादर केलेल्या डेटामधील प्राथमिक त्रुटी (किंवा विसंगती) बदलच चर्चा करेल त्यातूनच आपल्याला मुख्यमंत्री, महाराष्ट्र, देवेंद्र फडणवीस यांनी केलेली चलाखी लक्ष्यात येईल.

थोडक्यात त्यांनी मांडलेले काही मुद्दे सोयीस्कर पणे निवडलेले आहेत काही मुद्दे स्पष्ट पणे सदोष आहेत आणि सत्ताधारी पक्षाला गैरसोयीचे असलेल्या डेटा पॉइंट्सवर ते सरळ मौन बाळगणेच पसंत करतात.

डॉ. प्यारा लाल गर्ग, माजी डीन, मेडिकल सायन्सेस फॅकल्टी, पंजाब विद्यापीठ, चंदीगड चे तज्ज्ञ आहेत, तसेच ते व्होट फॉर डेमोक्रेसीच्या प्रमुख तज्ञांपैकी एक आहेत आणि त्यांनी दोन्ही लेखांची तपासणी केली आहे. त्यांनी काढलेल्या गणितीय निष्कर्षांचा संदर्भ आणि आधार हा या सर्व मांडणीचा पाया आहे.

दोन्ही बाजूंनी मांडलेल्या भूमिकांची तुलना करून हा प्राथमिक मुद्दे सादर केले आहेत.

१. सर्वप्रथम, निवडणूक आयोग स्वतःच्याच कायद्यानुसार आणि कार्यपद्धतीनुसार कार्य करण्यात अपयशी ठरल्यामुळे उद्भवणारे मुद्दे.

२. त्यानंतर नवीन मतदार नोंदणी (फॉर्म ६) आणि इतरांच्या तक्रारीवरून (फॉर्म ७) नावे वगळण्या पाठीमागील संपूर्ण प्रक्रियेचे टप्पे सार्वजनिक करण्यास नकार देणे.

३. मतदान यंत्राची सुरक्षित ताबा.

४. नियमांमध्ये केलेल्या अशा सुधारणा (की बिघाड) ज्यांच्या मुळे पारदर्शकता निष्पक्षता या दोन्ही तत्वांनाच हानी पोहोचवण्यात आली.

votefordemoc@gmail.com

Dolphy D'souza | +91 98338 84227

Fr. Frazer Mascarenhas | +91 9324544540

Teesta Setalvad | +91 9967545009

Khalil Deshmukh | +91 9970265086

डॉ. गर्ग स्पष्ट करतात की देवेंद्र फडणवीस IE जून ८, २०२५ रोजी लिहिलेल्या लेखातून निवडणूक आयोगाच्या अधिकृत नोंदींमधून मिळालेल्या आकडेवारीशी खेळण्याचा प्रयत्न करत आहेत.

१. लोकसभा

२०१४-१९ लोकसभा मतदारांमध्ये वाढ ७८.७८ लाख मतदारांची झाली आहे.

२००९-२०१४ लोकसभा मतदारांमध्ये वाढ ७८.४५ लाख मतदारांची झाली

२००४-२००९ एक कोटी मतदारांची वाढ झाली (बरोबर सांगितली आहे) परंतु अचूक आकडा ९९.४२ लाख मतदारांची वाढ आहे

२०१९-२४ लोकसभा निवडणुकीत ४०.८० लाख मतदारांची वाढ झाली

स्रोत: भारतीय निवडणूक आयोग <https://old.eci.gov.in/files/file/10605-schedule-for-general-election-to-the-legislative-assemblies-of-haryana-and-maharashtra-2019/?do=download>
<https://ceoelection.maharashtra.gov.in/Downloads/PDF/General-Assembly-Election-2024-Press-Note-15102024.pdf>
<https://ceoelection.maharashtra.gov.in/Downloads/PDF/Assembly-2024-PressNote.pdf>

देवेंद्र फडणवीस यांच्या दाव्यानुसार “२०१४ ते २०१९ दरम्यान, ६३ लाख नवीन मतदार जोडले गेले; २००९ ते २०१४ पर्यंत, ७५ लाख नवीन मतदार जोडले गेले; आणि २००४ ते २००९ पर्यंत, १ कोटी नवीन मतदार जोडले गेले. याचा अर्थ असा की २०२४ मध्ये काहीही असामान्य घडले नाही”. असा निष्कर्ष त्यांनी काढला आहे.

महाराष्ट्राचे मुख्यमंत्री त्यांचे स्रोत सांगतील का?

२. विधान सभा

२००४ मध्ये (लोकसभा २००४ पासून विधानसभा निवडणूक २००४ पर्यंत) मतदारांमध्ये २९.५३ लाखांनी वाढ

२००९ मध्ये (लोकसभा २००९ पासून विधानसभा निवडणूक २००९ पर्यंत) मतदारांमध्ये ३०.१४ लाखांनी वाढ

२०१४ मध्ये (लोकसभा २०१४ पासून विधानसभा निवडणूक २०१४ पर्यंत) मतदारांमध्ये २७.२९ लाखांनी वाढ

२०१९ मध्ये (लोकसभा २०१९ पासून विधानसभा निवडणूक २०१९ पर्यंत) मतदारांमध्ये ११.६१ लाखांनी वाढ

२०२४ मध्ये (लोकसभा २०२४ पासून विधानसभा निवडणूक २०२४ पर्यंत) मतदारांमध्ये ४०.८० लाखांनी वाढ

स्रोत: संबंधित वर्षासाठी निवडणूक आयोग सांख्यिकी अहवाल.

महाराष्ट्राचे मुख्यमंत्री त्यांचे स्रोत जाहीर करतील का ?

३. नोव्हेंबर २०२४ मध्ये महाराष्ट्र विधानसभा निवडणुकांमध्ये मतदानाची टक्केवारी

मतदानाच्या शेवटच्या तासात झालेली वाढ म्हणजे ५.८२ टक्के प्रति तास वरून ७.८३ टक्के प्रति तास इतकी वाढ म्हणजे २ टक्के वाढ: ही वाढ म्हणजे परिपूर्ण संख्येत ६५.९७ लाख मते वाढ (ECI डेटावरून घेतलेले)

जरी सर्व १,००,१८६ बूथमध्ये समान संख्या विभागली गेली तरी तीच संख्या प्रति तास ६५ पेक्षा जास्त मते पडतात तर सरासरी सरासरी ५६.५ मते जलद मतदानासह.

मुख्य मंत्री यांनी द्वारे दिलेला आकडा जास्त नाही का?

शिवाय, हे समजत नाही की जर संध्याकाळी ५ वाजता मतदानाची टक्केवारी ECI द्वारे संध्याकाळी ६.१४ वाजता अपलोड केली जाऊ शकते तर ECI ला संध्याकाळी ६ वाजता मतदानाची टक्केवारी अपलोड करण्यास कोणी किंवा कशाने रोखले? ECI ने रात्री ११.४५ ची मतदारांची टक्केवारी ११.५३ वाजता अपलोड केली आहे

देवेंद्र झारखंड विधानसभेच्या दुसऱ्या टप्प्यातील मतदानात एकाच वेळी झालेल्या दुसऱ्या टप्प्यातील मतदानात, ज्या मतदानाच्या दिवशी संध्याकाळी ५ ते रात्री ११.४५ दरम्यान फक्त ०.८६ टक्के वाढ झाली होती, त्या मतदानात (प्रश्नार्थक) घटना का पाहिल्या गेल्या नाहीत हे फडणवीस यांनी त्यांच्या लांबलचक आणि गुंतागुंतीच्या बचावात स्पष्ट केले नाही. योगायोगाने, एनडीएने तेथे निवडणुका गमावल्या!

फडणवीस यांनी "महाराष्ट्रातील लोकसभा २०२४ च्या दुसऱ्या टप्प्यातील संध्याकाळी ५ वाजताच्या मतदानाचा आकडा" उद्धृत केला आहे, तो प्रत्यक्षात चुकीचा आहे. वस्तुस्थिती अशी आहे की निवडणूक आयोगाने आजपर्यंत मतदानाच्या दिवशी राज्यनिहाय मतदानाची आकडेवारी प्रकाशित केली नाही आणि एकत्रितपणे ६०.९६ टक्के मतदान प्रकाशित केले आहे, ३०.०४.२०२४ रोजी अपलोड केलेला ६६.७१% चा वाढलेला आकडा देखील सर्व मतदारसंघांसाठी आहे आणि केवळ महाराष्ट्रासाठी नाही.

फडणवीस प्रत्यक्षात चुकीचे आहेत कारण निवडणूक आयोगाने आजपर्यंत कधीही संध्याकाळी ५ वाजताचा आकडा जाहीर केलेला नाही. मतदान: लोकसभा निवडणुकीत, निवडणूक आयोगाने संध्याकाळी ७ वाजल्यापासून किंवा त्यानंतर ७.४५ वाजेपर्यंतची आकडेवारी जाहीर केली.

देवेंद्र फडणवीस: "मतदानाचा टक्का अचानक वाढला हा दावा एक मोठा विनोद आहे. शेवटच्या तासात मतदानाचा टक्का कसा वाढला हे समजून घेण्यासाठी, तासाच्या मतदानाच्या दराकडे पाहिले पाहिजे. दिवसभर सरासरी मतदानाचा दर प्रति तास ५.८३ टक्के होता. तर शेवटच्या तासात ७.८३ टक्के वाढ झाल्याचे सांगून तुम्ही कोणती नवीन माहिती उघड करत आहात? राहुल गांधींना हे माहित नाही का की संध्याकाळी ५ ते ६ वाजेपर्यंत मतदानाचा वेळ देखील असतो आणि संध्याकाळी ६ वाजेपर्यंत बूथवर रांगेत असलेल्या प्रत्येकाला मतदान करण्याची परवानगी असते?"

फडणवीसांची कल्पनाशक्ती तथ्य नाही:

महाराष्ट्रात मतदान केंद्रांची संख्या १००१८६ आहे आणि इंडियन एक्सप्रेसमधील तथ्य नसलेल्या लेखात मुख्य मंत्र्यांनी १.४२७ लाखांचा उल्लेख केलेला आकडा त्यांच्या स्वतःच्या डिझाइनची निर्मिती आहे.

सायंकाळी ६ वाजल्यानंतर झालेल्या मतदानाच्या मतांवर फडणवीस पुन्हा चुकीचे आहेत: निवडणूक आयोगाने, आजपर्यंत, असा कोणताही आकडा (फडणवीस यांनी उद्धृत केलेला) कधीही जाहीर केला नाही - जर फडणवीस यांच्याकडे सार्वजनिक क्षेत्रात नसलेला डेटा असेल, तर तो संबंधित संस्था (ECI) आणि मुख्यमंत्री दोघांसाठीही खूप मोठा आहे. त्यांनी सर्व मतदान केंद्रांमध्ये वाढलेली एकूण मते समान प्रमाणात वितरित केली आहेत जी कोणत्याही कल्पनेच्या बाबतीत सर्व सांख्यिकीय तत्वांच्या विरुद्ध आहे.

फडणवीस हे स्पष्ट करण्यात अयशस्वी ठरले आहेत की जर त्यांच्या स्वतःच्या गणनेनुसार रांगेत उभ्या असलेल्या सर्व मतदारांनी निर्धारित वेळ संपल्यानंतर १८ मिनिटे २३ सेकंदांच्या आत मतदान केले असेल तर ECI ने रात्री ११.४५ वाजल्याचे अंतिम आकडे का पोस्ट केले नाहीत?

आकडेवारी आणि पारदर्शकतेशी कोण खेळत आहे, फडणवीस की निवडणूक आयोग ?????

राहुल गांधी यांनी उपस्थित केलेल्या मतदारांची संख्या १८ आणि १८+ वयोगटातील एकूण प्रौढ लोकसंख्येपेक्षाही जास्त आहे या वस्तुस्थितीवर फडणवीस यांनी स्पष्टपणे (कदाचित हुशारीने) मौन बाळगले आहे !!!

महाराष्ट्रात तरुण मतदारांची संख्या २६४६६०८ इतकी चुकीची दिली आहे, तर निवडणूक आयोगाने २०.११.२०२४ रोजी क्रमांक ECI/PN/१६३/२०२४ नुसार २२.२१ लाख इतकी आहे.

देवेंद्र फडणवीस: शिवाय, हे फक्त महाराष्ट्रात घडले नाही. २०२४ च्या लोकसभा निवडणुकीच्या दुसऱ्या टप्प्यात, संध्याकाळी ५ वाजता दिलेला मतदानाचा आकडा ६०.९६ टक्के होता, जो दुसऱ्या दिवशी ६६.७१ टक्के होता. वाढ ५.७५ टक्के होती. पण तुम्ही ती निवडणूक जिंकली म्हणून तुम्ही ती वस्तुस्थिती लपवणार आहात का? पूर्वी, अंतिम मतदानाचे आकडे रात्री उशिरा येत असत; आता, संध्याकाळी ५ वाजल्याचा आकडा जाहीर होतो आणि अंतिम आकडा दुसऱ्या दिवशी येतो....येथे, राहुल गांधींचा दावा आहे की वाढलेली मतदार संख्या फक्त ८५ मतदारसंघांमधील १२,००० मतदान केंद्रांपुरती मर्यादित होती आणि यापैकी बहुतेक जागा एनडीएच्या ताब्यात गेल्या. याची गणना ३ डिसेंबर २०२४ च्या लोकसत्ता लेखात देखील आहे. संध्याकाळी ६ वाजल्यानंतर एकूण मतदानाची संख्या १७,७०,८६७ होती. दिवसाच्या सरासरी मतदान दराच्या आधारे, १.४२७ लाख मतदान केंद्रांवर प्रति मिनिट ९७,१०३.३२ मते पडली. म्हणून, जर आपण संध्याकाळी ६ वाजल्यानंतर टाकलेल्या मतांची सरासरी काढली तर, अतिरिक्त वेळ फक्त १८ मिनिटे आणि २३ सेकंद होता.

महत्वाचे

नागरिकांसाठी, लोकशाहीसाठी आणि आमच्यासाठी (VFD)मूलभूत बाबी अजूनही याच आहेत:

१. मतदानाच्या नियोजित वेळेनंतर रांगेत असलेल्या मतदारांचे व्हिडिओग्राफी निवडणूक आयोगाने जाहीर केली पाहिजे आणि सार्वजनिक केली पाहिजे.
२. रांगेत उभे राहणाऱ्यांसाठी वाटप केलेल्या आणि घोषित केलेल्या स्लिपच्या संख्येची व्हिडिओग्राफी निवडणूक आयोगाने जाहीर केली पाहिजे आणि सार्वजनिक केली पाहिजे.
३. मतदानाच्या नियोजित वेळेच्या शेवटी मतदान झालेल्या मतांच्या संख्येची व्हिडिओग्राफी निवडणूक आयोगाने जाहीर केली पाहिजे आणि सार्वजनिक केली पाहिजे.
४. मतदानाच्या शेवटी मतदान झालेल्या मतांच्या घोषणेची व्हिडिओग्राफी निवडणूक आयोगाने जाहीर केली पाहिजे आणि सार्वजनिक केली पाहिजे.
५. ईव्हीएम सील करणे आणि वाहतूक करणे याची व्हिडिओग्राफी निवडणूक आयोगाने जाहीर केली पाहिजे आणि सार्वजनिक केली पाहिजे.
६. सर्व वेळ मशीन ताब्यात ठेवण्याची व्हिडिओग्राफी निवडणूक आयोगाने जाहीर केली पाहिजे आणि सार्वजनिक केली पाहिजे.
७. मतदार जोडण्यासाठी आणि मतदार वगळण्यासाठी अवलंबलेल्या सर्व प्रक्रिया फॉर्म ६ आणि ७ चा पुरावा निवडणूक आयोगाने जाहीर केला पाहिजे आणि सार्वजनिक केला पाहिजे.

व्होट फॉर डेमोक्रेसी , मुंबई, ९ जून, 2025

<https://votefordemocracy.org.in/>

मुंबई.

votefordemoc@gmail.com

Dolphy D'souza | +91 98338 84227

Fr. Frazer Mascarenhas | +91 9324544540

Teesta Setalvad | +91 9967545009

Khalil Deshmukh | +91 9970265086